

Albert Niemeyer, *Revolutionaire Persoonlijkheden*: Oscar Wilde, André Gide, Virginia Woolf en Vladimir Majakovski

Albert Niemeyer brengt historische schrijvers tot leven

Letterlijk tastbare emoties

Als we ze kennen, kennen we vooral hun innerlijke wereld, hun literaire werk en denkbeelden, maar hun uiterlijk niet of nauwelijks. Er circuleren hooguit fletse, kleurloze foto's die ons iets van hun fysionomie tonen. Kunstenaar Albert Niemeyer slaagde er in de door hem zo bewonderde schrijvers Oscar Wilde, André Gide, Virginia Woolf en Vladimir Majakovski in hun totaliteit tot leven te brengen. Zijn meest omvangrijke werk uit de serie *Revolutionaire Persoonlijkheden* toont ze, opmerkelijk aaneengeregen, alle vier naast elkaar. Dat de gelijkenis treffend blijkt is mooi, maar nog mooier is de zicht- en tastbaarheid van wat hen tot historisch belangwekkende figuren maakt.

tekst RITS DEWIT

Het zou een raadseltje in de Gay Krant kunnen zijn: Wilde, Gide, Woolf en Majakovski – wie hoort er in dit rijtje niet thuis? Onze lezers zouden antwoorden: 'Majakovski. De andere drie waren homoseksueel'. Uiteraard hoort Majakovski wél in het rijtje thuis, vindt kunstenaar Albert Niemeyer, die ze gearmd aan elkaars zijde portretteerde. "Voor mij is het vanzelfsprekend dat ik niet expliciet naar geartheid of geslacht kijk, daar gaat het hier überhaupt niet om. Wat mij heeft bewogen dit schilderij te maken is juist een overeenkomst tussen alle vier: het feit dat ze – ieder op hun volstrekt eigen manier –

grondleggers waren. Aan hen hebben we nu, in brede maatschappelijke zin, nog steeds veel te danken. Allemaal leefden ze aan het eind negentiende en begin twintigste eeuw en betoonden zich in die periode stuk voor stuk patroonbrekers, vechters voor vrijheid en ommekeer die het veilige denken en handelen verwierven. Dat maakte hen kwetsbaar. Die kwetsbaarheid hebben ze overigens alle vier gemeen met homo's en lesbiennes, vanwege hun strijd om acceptatie en de wil – en noodzaak – van geijkte paden af te wijken en hardnekkige patronen te doorbreken."

Albert Niemeyer (1951) weet wat dat is, patronen doorbreken. De langgekoesterde wens om kunstenaar te worden zette hij in

1980 om in een concrete daad. Hij verliet zijn werk in de reclame, waarin hij goed geld verdiende, en ging aan de slag in zijn atelier. "Ik heb me zeven jaar praktisch opgesloten om mijn nieuwe carrière op poten te zetten. Twee jaar heb ik nodig, dan breng ik weer brood op de plank, zei ik tegen mijn vrouw Ingrid, die kostwinner zou worden. Dat werden er uiteindelijk acht."

En dan, na acht jaar, blijkt Niemeyer's werk gigantisch aan te slaan. Het ene na het andere werk vindt zijn weg naar particulieren, instellingen en bedrijfscollecties. De opdrachten stromen binnen. Inmiddels, anno 2010, gaat het Niemeyer zo goed dat in hem de ambitie ontluikt om ook internationaal voet aan de grond te krijgen. Dat is, nu wij hem in zijn

De flamboyante Britse schrijver, dichter, filosoof, estheet en kunstenaar Oscar Wilde (1854-1900) behaalde grote successen met zijn toneelstukken, waarvan enkele nog steeds worden opgevoerd. Zijn stormachtige relatie met Lord Alfred Douglas (Bosie) werd hem uiteindelijk fataal.

De Franse schrijver André Gide (1869-1951), een van de meest belangrijke literatoren van zijn tijd, geldt als onderzoeker van vrijheid, emancipatie en het streven naar intellectuele eerlijkheid. Hij schreef openlijk over zijn homoseksualiteit. In 1952 belandde zijn werk op de zwarte literatuurlijst van de katholieke kerk.

Vooraanstaand feministe Virginia Woolf (1882-1941) was, als lid van de Bloomsburygroep, tussen de Wereldoorlogen een van de belangrijkste figuren in het literaire leven van Londen. Haar werk werd onder meer geroemd vanwege de onderliggende psychologische en emotionele motieven van haar karakters.

De Rus Vladimir Majakovski (1893-1930) was een van de belangrijkste vertegenwoordigers van het Futurisme. Zijn poëzie en toneelstukken worden nu nog als uiterst modern beschouwd.

woning en atelier in Helmond opzoeken, ons geluk: aangezien hij onlangs het samenwerkingsverband met zijn galerie heeft opgezegd en nu speelt naar een nieuwe die hem ook over de grens kan representeren, heeft hij momenteel veel van zijn eigen werk in huis. Waaronder, pontificaal in zijn atelier, zijn Revolutionaire Persoonlijkheden, waaraan hij vijf, zes maanden 'dag en nacht' werkte.

Zelfs de beste reproductie toont niet wat het schilderij met Wilde, Gide, Woolf en Majakovski zo ongelooflijk bijzonder maakt. In werkelijkheid, zo constateren we, maakt het werk van 155 bij 245 centimeter – geplaatst achter museumglas in een vergulde lijst uit naar schatting 1870 – niet alleen veel meer indruk vanwege zijn gigantische afmeting, het blijkt bovendien een extra dimensie te kennen. Niemeyer werkte niet uitsluitend met vloeibare acrylverf op het paneel, maar hanteerde tevens collage-technieken. Vooral de gezichten vertonen veel 'diepte': ze zijn grotendeels opgebouwd uit laagjes gedroogde verfrestjes. "Met de gezichten ben ik begonnen", vertelt Niemeyer, die het werk in horizontale positie vervaardigde, "door de stukjes verf op de juiste plaats neer te leggen en uiteindelijk vast te lijmen. Dat was millimeterwerk; steeds als ik iets verlegde of weghaalde, rammelde de gelijkenis of de juiste uitdrukking. Dat dat heel nauw kijkt, is niet zo vreemd. Het is immers het belangrijkste in mijn werk, het aanraakbaar – letterlijk tastbaar – maken van emotie." Minstens zo interessant zijn de materialen en patronen die hij geraffineerd in de kleding van zijn Revolutionairen verwerkte, omdat ze een (symbolische) associatie bij hem oproepen met het tijdsbeeld of het karakter van het personage. "Wie oppervlakkig kijkt, ziet een vrij realistisch werk. De diepgang zie je pas als je het leest, als je ook de abstractie herkent." Hoewel hij zeker niet alle elementen expliciet wil benoemen en verduidelijken – 'dat is aan de beschouwer zelf om te ervaren' – wijst hij ons op enkele opmerkelijke voorbeelden. "De kraag van Gide is gemaakt van een donkerrood religieus kledingstuk uit een achttiende-eeuws schilderij dat ik deels bewerkt heb. Het hangt hem als het ware zwaar om de nek en refereert aan zijn strijd met het geloof." Voor de kleding van Wilde verknipte Niemeyer schaamteloos antieke typografieboeken uit eind 1800, waarin hij tevens stuitte op een afbeelding van varkensdarmen. "Het klinkt vreemd", lacht hij, "en misschien moet je dat ook helemaal niet opschrijven, maar in het weelderige gekronkel zag ik de ideale ruches voor op de jurk – die op zich al een kleurrijk karakter weerspiegelt – van Virginia."

Bij het verlaten van het atelier dooft Niemeyer het licht. Hij draait zich om en wijst in de schemer nogmaals op zijn vier praktisch levensgrote helden. "Kijk, dit is belangrijk aan een schilderij. Het wordt bij avondlicht niet luguber, intedeendeel. De karakters blijven, zelfs bij donker, ijzersterk."

Het werk is op afspraak te bezichtigen in het atelier van Albert Niemeyer. Hij is te bereiken via info@albertniemeyer.com en (0492) 55 53 17. Zie ook albertniemeyer.com